

Het openbare toilet in de binnenstad van Assen. FOTO: DWHN

Toiletvriendelijkheid: alleen onvoldoendes

FLOOR VISSER

ASSEN/GRONINGEN Hoge nood? Dan kun je op sommige plekken in Groningen en Drenthe maar beter niet zijn. In beide provincies scoren gemeenten niet het best als het om toiletvriendelijkheid gaat.

Om maar direct met de deur in huis te vallen: geen enkele gemeente in Groningen en Drenthe scoort een voldoende met toiletvriendelijkheid. Drenthe doet het met een derde plek (gemiddeld een 4,0) van alle provincies iets beter dan Groningen op de zesde plaats (gemiddeld een 3,30).

Dat blijkt uit de ranglijst van toiletvriendelijke gemeenten, die het Maas-, Darm- en Leverfonds jaarlijks uitbrengt op de Wereld Toilet Dag (19 november).

De gemeente Tynaarlo eindigt van beide provincies bovenaan: op plek 12 van de in totaal 342 gemeenten, met een rapportcijfer van een 5,1. Tynaarlo scoort vooral hoog op het aantal inwoners per toilet: daar zijn veel toiletten per inwoner, waarvan de helft ook nog eens toegankelijk is. Emmen presteert van zowel Drenthe als Groningen het slechtst met rapportcijfer 2,0 op plek 270.

„Lijf angst om geen geschikt toilet te vinden gaat 1 op de 4 mensen soms het huis niet uit”, benadrukt Aart Zeeman, woordvoerder van het Maas-, Darm- en Leverfonds, het belang van de wc’s. „Dat gaat om miljoenen Nederlanders die al dan niet een spijsverteringsziekte of blaasaandoening hebben. Ze gaan daardoor de natuur niet in of doen geen boodschappen.”

In het buitenland is het veel beter geregeld, zegt Zeeman. „Duitsland heeft vier keer zoveel openbare wc’s, Frankrijk vijf. Nederland is echt een wc-woestijn.”

Het fonds maakt elk jaar zo’n lijst om aandacht te vragen voor het wc-probleem. In totaal zijn ruim 8000 openbare en openstelsel toiletten in kaart gebracht. Die laatste categorie zijn wc’s van ondernemers en horecagelegenheden waar publiek gratis naar het toilet kan.

De lijst ziet er dit jaar een stuk anders uit: kwaliteit en toegankelijkheid wegen zwaarder mee. Daarbij wordt onder meer gekken naar voorzieningen zoals verschoontafels, een Eurosluut (een systeem dat met een uni-

versele sleutel kan worden geopend), of de wc’s gratis zijn wat van de openingstijden zijn.

Ook zijn nieuwe criteria meegenomen, zoals het aantal wc’s per vierkante kilometer en extra locaties in bibliotheken en musea. Hoog geïntegreerde gemeenten hoeven dus niet per se de meeste openbare wc’s te hebben. Zo telt Veendam slechts zes opgestelde toiletten, maar al die gemeentetoe ‘redt’ is dat de helft ervan rolstoeltoegankelijk is. Pekela, Midden-Groningen en Veendam hebben geen enkel openbaar toilet.

Vorig jaar scoorde Assen (plek 9) nog het best van alle gemeenten in het Noorden, maar haalt nu slechts plek 138 op de landelijke lijst. Binnen Drenthe is de hoofdstad nummer 10 van 12 gemeenten. De gemeente scoort weliswaar hoog op het aantal inwoners per toilet, maar slecht qua toiletten per vierkante kilometer in drukke gebieden.

Een ander punt dat meetelt, is gemeentelijk beleid. Zo wordt gekeken in hoeverre een gemeente zich structureel inzet voor openstelling van wc’s, maar ook het stellen van schriftelijke vragen en het indienen van moties telt (iets minder zwaar mee). In Drenthe en Groningen scoort alleen Noordenveld op dit punt voldoende.

Het MDL-fonds moedigt gemeenten en ondernemers aan om nog meer wc’s openbaar en opgesteld te maken. „We helpen ze desgewenst ook op weg om meer openbare en geschikte wc’s voor elkaar te krijgen.”

Het fonds lanceert woensdag de app WC Wijzer die aangeeft waar je in de buurt een geschikt toilet vindt. Een Hoge Nood-app was er al. „Maar dat is niet voldoende. Het gaat niet alleen om een kruisje op de kaart. In de WC Wijzer zie je ook of een toilet geschikt is”, legt Zeeman uit. „Dus de openingstijden en of het bijvoorbeeld schoon is en toegankelijk voor rolstoelen en vrouwen.”

Provincie Drenthe

1. Tynaarlo (plek 12, cijfer 5,1)
2. Noordenveld (plek 16, cijfer 5)
3. Westerveld (plek 39, cijfer 4,6)
4. M-Drenthe (plek 50, cijfer 4,5)
5. De Wolden (plek 55, cijfer 4,5)
6. Coevorden (plek 82, cijfer 4,1)
7. B-Odoorn (plek 89, cijfer 4,1)
8. Meppel (plek 134, cijfer 3,7)
9. As-Hanze (plek 137, cijfer 3,6)
10. Assen (plek 138, cijfer 3,6)
11. Hoogev. (plek 227, cijfer 2,6)
12. Emmen (plek 270, cijfer 2,0)

JAN NICOLE HORSTMAN

‘Kansrijk’. Zo typeerden de toenmalige wethouders René van der Weide en Jisse Otter (beiden Wakker Emmen) hun initiatief tijdens een persconferentie op 18 november 2021.

Verspreid over de gemeente hadden ze negen plekken uitgekozen waar – naar zij hoopten – binnen afzienbare tijd gebouwd kon gaan worden. Emmen had zelf nog maar weinig kavels voor nieuwe woningen beschikbaar en daar moest rap verandering in komen, zo had de gemeenteraad in juni van dat jaar al betoegd.

Van der Weide en Otter gingen ervan uit dat Emmen er met hun plan tussen de 200 en 400 woningen bij zou krijgen en dat de kavels in 2023 konden worden uitgegeven.

Tot op heden is nog geen enkel lapje grond aan een particulier of ontwikkelaar verkocht. „We hadden het heel graag anders gezien, maar bepaalde zaken hadden we in 2021 ook niet kunnen voorzien”, zegt huidige wethouder Albert-Jan Jakobs (eveneens Wakker Emmen). „Door stikstof en andere oorzaken lopen we vertraging op. Dat zie je overal. Nog altijd wordt er door het heel land te weinig gebouwd en zijn er te weinig woningen.”

Op ons verzoek nemen we met Jakobs en zijn ambtenaren Peter van der Knaap (team-lead projecten) en Eddy Schotter (programmamanager wonen) de negen projecten door die in november 2021 werden gepresenteerd.

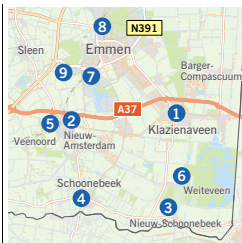
Hoe kan het dat op die negen percelen gemeenteground nog altijd geen steen is gemetseld, terwijl juist van deze projecten werd verwacht dat er snel gebouwd kon worden? En hoelang gaat het naar verwachting nog duren voordat wel de eerste activiteiten waarmembaard zijn?

Van der Knaap: „Er zijn verschillende zaken waar we als gemeenten lopen. Allereerst stikstof, het grootste probleem. Onlangs zijn

Albert-Jan Jakobs wethouder wonen.

FOTO: GEMEENTE EMMEN

Snel veel meer woningen? Dat is makkelijker gezegd dan gedaan. Emmen lanceerde in 2021 een plan om op negen plekken op gemeenteground te gaan bouwen. Vier jaar later liggen die plekken nog allemaal braak. Hoe kan dat?

daar de spuitzones bijgekomen, verplichte buffers tussen woningen en landbouwgrond waarop met bestrijdingsmiddelen wordt gewerkt. Daar is nog geen wetgeving voor, maar rechters hebben daar al wel uitspraken over gedaan.”

Ook heeft Emmen net als andere gemeenten te maken met extra eisen op het gebied van flora en fauna en arde op het elektriciteitsnet. „En dan komt daar ook nog de krachte op de arbeidsmarkt bij, waardoor klussen langer blijven liggen.”

Terug naar de projecten in 2021. Waar ging het om? Nieuwbouw op zes terreinen in de dorpen en drie in de plaats Emmen. In de dorpen betrof het Klazienaveen (Broekweg), Nieuw-Amsterdam (Ringlaan), Nieuw-Schoonebeek (De Waide II), Schoonebeek (Plienhoek), Veenoord (Trumanstraat) en Weiteveen (R. Biengewagweg).

In Emmen wilde de gemeente aan de slag aan De Rietgors (wijk Rietlanden), De Veenkampen (gebied Over ’t Spoor) en het terrein nabij het informatiecentrum in de nieuwbouwwijk Delflandten.

HOE HANGT DE VLAG ER NU BIJ?

1. KLAZIENAVEEN (BROEKWEG)

Dit plan gaat niet door. Het ging om een kavel van 53 bij 100 meter achter bestaande bebouwing. Het lukte niet om deze locatie op een goede manier bereikbaar te maken voor toekomstige bewoners. De gemeente had nog geen concreet aantal woningen voor dit terrein in gedachten.

2. NIEUW-AMSTERDAM

Dit gaat om het voormalig terrein van dorpshuis De Schalm. Vanwege een tekort aan personeel op het gemeentehuis duurt de het een tijd voordat dit plan opgepakt kon worden. Het

DRE

Bouwen op 'kansrijke' plekken in Emmen duurt jaren

In het najaar van 2022 gingen veertig oude seniorenwoningen in Veenoord tegen de vlakte. De verwachting is dat de kavels op dit terrein volgend jaar in de verkoop gaan. FOTO: JAN ANNINGA

“IN DEZE TAK VAN SPORT KOMEN HEEL WAT UITDAGINGEN OP JE PAD

gaat uit van een complex met twee bouwlagen voor maximaal 16 appartementen. De aanbesteding loopt, uiterlijk in januari 2026 wordt duidelijk wie ermee aan de slag gaat. Meerdere bedrijven hebben interesse getoond. Het bestemmingsplan hiervoor is al onherroepelijk.

3 NIEUW-SCHOONEBEEK (DE WAIDE II)

Het terrein achter nieuwbouwproject De Waide I. Er is een plan voor twintig woningen, deels in rijtjes, maar ook enkele twee-onder-een-kap- en vrijstaande. Het plan lijkt klaar, en stikstof is hier ogenschijnlijk geen probleem. Wel gelden er beperkingen vanwege de spuitzones. Het terrein ligt tegen landbouwgrond aan. Komen er woningen, dan mogen tot op 50 meter afstand daarvan geen bestrijdingsmiddelen worden gebruikt. Dat moet contractueel worden vastgelegd met de eigenaren van de landbouwgrond. Een andere optie is om een strook landbouwgrond aan te kopen, maar dat maakt de exploitatie van het bouwplan duurder.

4 SCHOONEBEEK (PIENHOEK)

Het voormalig terrein van het Hondsrug College. Hier was een plan voor 17 woningen, maar dat is geschrapt. Het terrein blijkt te dicht bij de brandweerkazerne te staan. Dit levert te veel geluidsoverlast op. De gemeen-

te kijkt nu in het dorp naar een alternatieve plek voor woningbouw. Het aantal huizen dat daar verricht hangt af van de omvang van het perceel. Wat op het voormalige schoolterrein wordt gebouwd – mogelijk iets anders – daar kan de gemeente vooralsnog niets over zeggen.

5 VEENOORD (TRUMANSTRAAT)

Na de sloop van 40 woningen van Woonservice Drenthe ligt hier terrein braak. Het plan hier is 36 woningen te bouwen: 12 sociale huurwoningen en 24 vrije kavels voor vrijstaande huizen en twee-onder-een-kap-ers. Het bouwplan is inmiddels klaar. De kavels komen in 2026 op de markt. Het uitwerken van de plannen nam enige tijd in

beslag vanwege overleg met woningbouwcorporatie Woonservice Drenthe. Ook moest het vervangen van riolering in het gebied worden opgenomen in de plannen.

6 WEITEVEEN (DR. BIEVINGAWEG)

Plaatselijk ook wel bekend als het C-veld, een overbodig voetbalveld van Weiteveense Boys. Het plan is 21 woningen voor starters en senioren te bouwen. Twee vrijstaand, twee twee-onder-een-kap-ers en de rest in rijtjes. Stikstof is hier een groot probleem, het terrein ligt dicht bij het hoogveengebied Bargerveen. Daarvoor is nog geen oplossing in zicht, er lopen onderzoeken om te kijken hoe het vlottetrokken kan worden. Gaat het plan door, dan kunnen projectontwikkelaars

In 2022 presenteerde de gemeente plannen voor de nieuwbouw op de locatie van De Schalm in Nieuw-Amsterdam. FOTO: DWHM

intekenen op de rijtjeswoningen. De overige kavels gaan in de vrije verkoop.

7 EMMEN (RIETGORS, RIETLANDEN)

Drie appartementencomplexen, 27 woningen in totaal. De gemeente is bezig de aanbesteding voor te bereiden. Die past binnen het bestemmingsplan. Het proces duurde lang vanwege een gebrek aan projectmanagers bij gemeente.

8 EMMEN (VEENKAMPEN, OVER 'T SPOOR)

Voormalig terrein van een rond een voormalige LOM-school. Er is een plan voor tien woningen, waarvan vier vrijstaand. Het project heeft vertraging opgelopen vanwege vleermuisonderzoek. Er zijn veel vleermuisen in het gebied, en Emmen moet onder meer aantonen welke soorten het zijn en hoe zij denkt goede vleergruuten voor deze dieren te kunnen garanderen. Het omgevingsplan moet nog ter inzage worden gelegd. Emmen verwacht in het eerste kwartaal van 2027 de eerste kavels te kunnen uitgeven.

9 EMMEN (DELFTLANDEN, TERREIN NABU INFORMATIECENTRUM)

Dit plan is aanzienlijk uitgebreid. Het nieuwe bestemmingsplan moet 300 woningen op meerdere plekken in deze nieuwbouwwijk opleveren. Zo'n 140 op grond van de gemeente en de rest op de grond van het failliete Megahome. De gemeente bereikte hierover overeenstemming met de curator van deze projectontwikkelaar. Alle 300 woningen komen in het gebied Delftlanden. Bouwen lukte tot nu toe niet vanwege bezwaarschriften. De Raad van State buigt zich daar begin komend jaar op. De gemeente heeft goede hoop dat zij in het gelijk wordt gesteld.

Wethouder Jakobs: „De aanlooptijd van deze projecten is lang geweest, maar als het straks loskomt, dan komen er in een kort tijdschaar veel mogelijkheden om te bouwen bij. We verwachten dat we volgend jaar 150 kavels kunnen uitgeven.“

Eddy Schotter. „In 2024 zijn er nog vier projecten bijgekomen. Eentje daarvan leidt tot kavelluigte in het eerste kwartaal van 2026: 30 kavels aan de Koppelweg/Maatschappijweg in Emmer-Compascuum. Het gaat om plannen die in het verleden vanwege een gebrek aan belangstelling niet zijn uitgevoerd en nu weer uit de kast zijn gehaald.“

De andere drie projecten betreffen woningbouw aan de Rozemarijn in Klazienaveen, de Kulpershof in Nieuw-Dordrecht en de Bladderswijk in Oranjestad. In Klazienaveen gaat het om tussen de 250 en 300 woningen op het voormalige azc-terrein. We zijn daar nu bezig met de planvorming. Het is na de Delftlanden in Emmen nu onze grootste uitbreidingslocatie.“

Het project in Nieuw-Dordrecht is nog niet gekoppeld aan een aantal en in Oranjestad betreft het Oranjiezathe: tien woningen in drie gebouwen, bestemd voor jong en oud.

Wethouder Jakobs: „We doen er binnen onze mogelijkheden alles aan, maar lopen gewoon aan telegen factoren die de voortgang kunnen belemmeren.“ Schotter knikt. „Dat er zienswijzen worden ingediend, is tegenwoordig meer regel dan uitzondering, tot aan de Raad van State aan toe. Gevolg: ook daar lopen de wachttijden op.“

Frustrerend? Jakobs: „Als je in de zesde versnelling vooruit wilt, dan is vertraging natuurlijk niet iets waar je vrolijk van wordt. In deze tak van sport komen heel wat uitdagingen op je pad en zo probeer ik het dan ook maar te zien. Achter de schermen is er de afgelopen periode veel gebeurd en daar gaan we binnen afzienbare tijd zeker de vruchten van plukken.“